

ครูวันวาน....ครูเด็กวันนี้

พุทธรักษ์ มณีศรี

กศ.บ. (เกียรตินิยม) M.P.A.

อดีตที่ปรึกษาระบบราชการ (เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล ๑๐)

สำนักงาน ก.พ.

puthsup@gmail.com

หนังสือสมบัติของผู้ดี หนังสือดีที่ควรอ่านและต้องเน้นย้ำ

ข้อเขียนฉบับเดือนมกราคม ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นฉบับต้อนรับปีใหม่นั้น ผู้เขียนได้นำค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ มาเน้นย้ำ

เพื่อขอให้ครูวันนี้....ได้ช่วยกันปลูกฝังให้นักเรียนได้เรียนรู้และนำค่านิยม ๑๒ ประการ นี้ไปใช้อย่างจริงจัง

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนยังจำได้ว่าสมัยที่เป็นเด็กหรือเมื่อจบการศึกษาในชั้นปริญญาตรีแล้วนั้น ผู้เขียนได้มีและได้อ่านหนังสือดีเล่มหนึ่ง และหนังสือนั่นคือ “สมบัติของผู้ดี”

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงอธิบายถึงความหมายของคำว่า “ผู้ดี” ความตอนหนึ่งว่า “...ผู้ดีไม่ได้หมายถึงคนมีทรัพย์ ไม่ได้หมายถึงคนมีสกุล แต่หมายถึงคนที่ประพฤติปฏิบัติดีทั้งกาย วาจา และที่สำคัญคือใจ ขอทานเขาก็เป็นผู้ดีได้...”

กระทรวงศึกษาธิการในสมัยก่อนก็ได้มอบหมายให้โรงพิมพ์คุรุสภาเป็นผู้จัดพิมพ์ และได้แจกจ่ายให้นักเรียนในโรงเรียนต่างๆ ด้วย

นอกจากโรงพิมพ์คุรุสภาได้พิมพ์แล้ว ยังมีโรงพิมพ์อักษรนิติซึ่งได้จัดพิมพ์ด้วย แต่โรงพิมพ์แห่งหลังนี้ไม่ทราบว่าเป็นปัจจุบันยังอยู่หรือได้เปลี่ยนชื่อใหม่หรือเลิกกิจการไปแล้ว

แต่ก็เป็นเรื่องแปลกครับ ที่สอบถามครูวันนี้....หลายๆ ท่าน ปรากฏว่าเคยทราบว่ามี แต่ตอนนี้ไม่เคยเห็นแล้ว แม้แต่ในท้องสมุดของโรงเรียนก็ไม่มี

ลองมารู้จักความเป็นมาของหนังสือสมบัติของผู้ดีกันเถิดครับ

จากการค้นคว้าปรากฏเป็นเรื่องน่าทึ่งที่ทราบว่า ต้นกำเนิดของสมบัติของผู้ดีและมารยาทไทยนั้น ส่วนหนึ่งมาจากพระวินัยของพระภิกษุในพระพุทธศาสนา

เมื่อพระพุทธศาสนาเกิดขึ้นใหม่ แขนงอนยอมมีผู้ไม่เห็นด้วยและมีการต่อต้าน

และเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น พระพุทธองค์จึงทรงสอนมารยาทให้แก่พระภิกษุสงฆ์ เพื่อให้ผู้พบเห็นเกิดความเลื่อมใสศรัทธา

พระองค์ทรงสอนมารยาทในการขบฉัน มารยาทในการดูแลรักษาพยาบาล มารยาทในการต้อนรับพระภิกษุผู้เป็นอาคันตุกะ อีกทั้งการอยู่ร่วมกันในหมู่พระภิกษุจากทุกชั้นวรรณะ

เจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี (หม่อมราชวงศ์เปีย มาลากุล) ท่านทรงเรียบเรียงหนังสือสมบัติของผู้ดีไว้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๕ ก่อนผู้เขียนเกิดเสียอีก

ที่น่าสนใจมากกว่านั้นก็คือ แบบเรียน จรรยา “สมบัติของผู้ดี” ที่ค้นได้จากหอสมุดแห่งชาติ ซึ่งพิมพ์ที่สำนักพิมพ์อักษรนิทัศน์ คือฉบับที่พิมพ์ครั้งที่ ๑๓ ราคาเล่มละ ๑๕ สตางค์ โดยพิมพ์เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๔๕๕ ก็ปีเดียวกันกับที่ท่านเขียนนั้นแหละ

เสียดายที่ไม่ได้ระบุจำนวนเล่มที่พิมพ์ แต่เมื่อพิมพ์เป็นครั้งที่ ๑๓ ในต้นปีเดียวกัน ก็แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่ามีผู้ต้องการหนังสือฉบับนี้กันมาก

อีกเล่มหนึ่งที่ค้นพบจากอินเทอร์เน็ต คือฉบับที่พิมพ์โดยโรงพิมพ์คุรุสภา เป็นการพิมพ์ครั้งที่สี่ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๘ ชื่อ คู่มือครู แบบสอนจรรยา เรื่อง “สมบัติของผู้ดี” ราคาเล่มละ ๕๐ สตางค์ จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ เล่ม

น่าตื่นตะหนกครับ พิมพ์ครั้งที่สี่ จำนวนตั้ง ๒๐๐,๐๐๐ เล่ม ดังนั้น นอกจากจะแจกครูและโรงเรียนแล้ว ยังแจกจ่ายให้นักเรียนทุกคนด้วย

แสดงว่ากระทรวงศึกษาธิการในสมัยนั้นได้ให้ความสำคัญในเรื่องสมบัติของผู้ดีเป็นอย่างมาก

และเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กไทยคนไทยส่วนใหญ่ในสมัยนั้นเป็นคนดีสุภาพเรียบร้อย มีสัมมาคารวะ มีกิริยาเป็นที่รัก มีสง่า ปฏิบัติการงานดี มีน้ำใจ ไม่เห็นแก่ตัวฝ่ายเดียว สุจริตซื่อตรงและไม่ประพฤติชั่ว

หลังจากนั้น กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงวัฒนธรรมก็ได้จัดพิมพ์ขึ้นอีก แต่จำนวนที่พิมพ์ก็คงจะน้อยลงและระยะเวลาที่พิมพ์ก็ยาวขึ้น

สอบถามจากโรงพิมพ์คุรุสภาทราบว่า ได้พิมพ์ครั้งสุดท้ายเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นการพิมพ์ครั้งที่ ๕๑ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) พิมพ์จำนวน ๘๐,๐๐๐ เล่ม ราคาหน้าปกเล่มละ ๑๗ บาท ก็หลายปีมาแล้วนะครับ

เด็กไทยส่วนใหญ่ในสมัยหลังๆ และสมัยนี้ จึงไม่ค่อยได้อ่านหนังสือสมบัติของผู้ดี ดังนั้น เมื่อไม่ได้อ่านและไม่มีการสอนในโรงเรียน จึงยากที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ

คงเป็นเหตุนี้ละกระมัง คนไทยและเด็กไทยในปัจจุบันจึงได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอันมาก ผู้เขียนได้เคยเขียนบทความหลายครั้งและหลายแห่งขอให้กระทรวงศึกษาธิการบรรจุหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ไทยและหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมด้วย

แต่กระทรวงศึกษาธิการก็ไม่ได้ตอบสนอง เพียงแต่เคยออกข่าวมาโดยตลอดว่า ทั้งสองวิชานี้ยังมีการเรียนการสอนอยู่ และอยู่ในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

ต้องขอขอบคุณ คสช. ที่ได้เห็นความสำคัญในเรื่องนี้ จึงได้สั่งการให้กระทรวงศึกษาธิการบรรจุวิชาประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมืองไว้ในหลักสูตรการศึกษา

สพฐ. รับลูกและได้ตั้งคณะกรรมการจัดทำและคัดเลือกหนังสืออ่านนอกเวลาและหนังสือในวิชาดังกล่าวขึ้น

เป็นที่น่ายินดีที่ได้ทราบว่าคณะกรรมการดังกล่าว ได้คัดเลือกหนังสือสมบัติของผู้ดีมาจัดพิมพ์ด้วย และทราบว่าบัดนี้ได้จัดพิมพ์เรียบร้อยแล้วจำนวน ๑๕,๐๐๐ เล่ม โดยได้แจกจ่ายไปให้โรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาเมื่อเดือนมกราคม ๒๕๕๘ ที่ผ่านมา

เหตุที่แจกจ่ายเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษา ก็เพราะการพิมพ์ครั้งนี้มีค่าแปลเป็นภาษาอังกฤษกำกับไว้ด้วย

แต่คงแจกได้เพียงโรงเรียนละเล่มละกระมังครับ เพราะจากข้อมูลสารสนเทศของ สพฐ. ระบุว่าปัจจุบันมีโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๙,๕๑๘ โรงเรียน และมีนักเรียนในระดับดังกล่าวถึง ๑,๙๒๒,๕๖๐ คน

หวังว่า สพฐ. คงหาโอกาสพิมพ์เพิ่ม และเพื่อประหยัดค่าพิมพ์ ขอให้พิมพ์เฉพาะภาษาไทยเพื่อแจกจ่ายให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาทุกคนด้วยเถิดครับ

ความจริงกระทรวงศึกษาธิการก็เคยพิมพ์หนังสือสมบัติของผู้ดี หนังสืออ่านเพิ่มเติมชั้นประถมศึกษา ซึ่งจัดพิมพ์โดยโรงพิมพ์คุรุสภา เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๒๕

การปลูกฝังให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีสมบัติของผู้ดีติดตัวนั้น ง่ายกว่าสิ่งใดๆ และมีผลตลอดชีวิตด้วย

เพราะนักเรียนเหล่านี้เปรียบเสมือนผ้าขาวอันบริสุทธิ์เมื่อได้รับสิ่งดี ๆ ย่อมติดตัวไปอย่างยาวนาน กระทรวงศึกษาธิการทางงบประมาณลงทุนพิมพ์หนังสือนี้ เพื่อสร้างคนให้เป็นคนที่มีคุณภาพเถิดครับ หากมีงบประมาณไม่เพียงพอ ก็อาจประกาศเชิญชวนบริษัท ห้างร้านและเศรษฐีใจบุญให้เป็นสปอนเซอร์ก็ได้ โดยระบุชื่อผู้มีใจกุศลเหล่านี้ ทั้งนี้ อาจแนะนำให้พิมพ์เพื่อทำบุญวันเกิดบ้างก็ได้

ครูวันนี้....ก็ช่วยได้ครับ แม้ว่าจะไม่มีหนังสือสมบัติของผู้ดีแจกจ่ายให้แก่เด็กทุกคนก็ตาม ในอินเทอร์เน็ตวันนี้ พิมพ์คำว่า “สมบัติของผู้ดี” เข้าไปในกูเกิ้ล ก็จะพบเนื้อหาของหนังสือนี้หลายรูปแบบ ทั้งในรูปแบบพิมพ์ธรรมดา การ์ตูนหรือแม้กระทั่งอีบุ๊ก (E-BOOK)

พิมพ์แล้วทำสำเนาแจกให้แก่เด็กทุกคน มีเพียงไม่กี่หน้า ดังนั้น ค่าใช้จ่ายในการจัดทำก็ไม่แพง แล้วมอบหมายให้นักเรียนอ่าน และทำกิจกรรมโดยอาจเป็นการแสดงละครหรือค้นคว้าเพิ่มเติมจากเนื้อหาในแต่ละตอนก็ได้ ทั้งนี้ ขอให้ทำบ่อยๆ

นักเรียนก็จะค่อยๆ ซึบซับเข้าไป

อย่างไรก็ตาม ต้องไม่ลืมว่าครูวันนี้.....ทุกท่านเป็นแม่แบบ

ดังนั้น หากครูวันนี้.....ทุกท่านจะทำความเข้าใจในหนังสือนี้และปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดี

แน่นอนครับ เด็กของเราจะมีมารยาทดีทั้งกาย วาจาและใจอย่างแน่นอน